

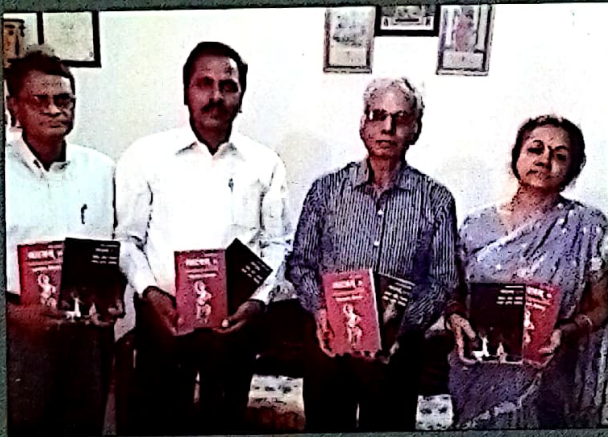
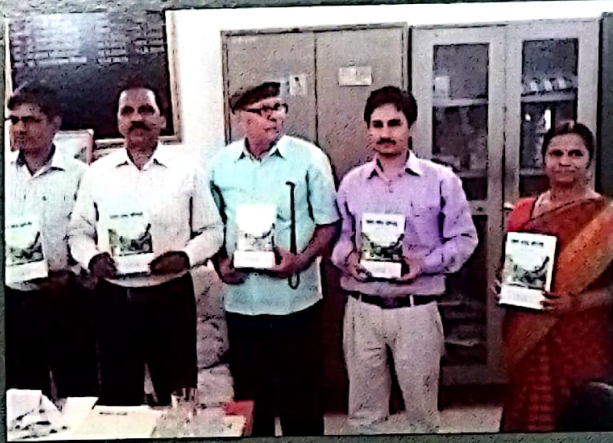
सागरिका

त्रैमासिकीसंस्कृतशोधपत्रिका

अङ्क: ४८/३

झलकियाँ

सागरिका

त्रैमासिकीसंस्कृतशोधपत्रिका

सागरिकासमिति:

संस्कृतविभाग:

डॉ. हरीसिंहगौरविश्वविद्यालयः, सागरम् (म.प्र.)

सागरिका

त्रैमासिकीसंस्कृतशोधपत्रिका

अङ्क ४८/३, विक्रमसंवत् २०७४, जून २०१७

अष्टचत्वारिंशद्वर्षे तृतीयाङ्काः

संस्थापक संपादकः

स्व. रामजी उपाध्यायः

प्रधानसम्पादकः

राधावल्लभत्रिपाठी

सम्पादकः

आनन्दप्रकाशत्रिपाठी

प्रबन्धसम्पादकः

शशिकुमारसिंहः

सम्पादकमण्डलम्

नौनिहालगौतमः, सञ्जयकुमारः, रामहेतगौतमः, किरण आर्या

सागरिकासमितिः

संस्कृतविभागः

डॉ. हरीसिंहगौरविश्वविद्यालयः, सागरम् (म.प्र.)

ISSN : 2229-5577

सागरिका

SAGARIKA

Quarterly Research Journal in Sanskrit

Vol. 48 /3, June 2017

Four Issues Every Year-June-Sep.-Dec.-March

अङ्कप्रकाशनं प्रतिवर्षम् आषाढ-आश्विन-पौष-चैत्रमासेषु

परामर्शदात्री समिति:

१. प्रो.शशिप्रभाकुमारः
२. प्रो.अभिराजराजेन्द्रमिश्रः
३. डॉ.बलरामशुक्लः
४. डॉ.रमाकांतशुक्लः
५. प्रो.पी.के. मिश्रः

पत्रव्यवहारसङ्केतः

प्रो. आनन्दप्रकाशत्रिपाठी

अध्यक्षः, संस्कृतविभागः

डॉ. हरीसिंहगौरविश्वविद्यालयः, सागरम् ४७०००३ (म.प्र.)

दूरभाष-फैक्स : ०७५८२-२६४३६६

Email : sanskritsagar1946@gmail.com

प्रकाशिका - सागरिकासमिति:

संस्कृतविभागः, डॉ. हरीसिंहगौरविश्वविद्यालयः, सागरम् (म.प्र.)

सदस्यताशुल्कम्

वार्षिकम्-१०० रु., आजीवनम् प्रतिव्यक्ति-१०००रु.,

आजीवनम् प्रतिसंस्थम्-२००० रु., प्रत्यङ्कम्- २५रु.

शब्दसज्जा

संजय तिवारी, सरोज कम्प्यूटर्स, ई.एल.सी. कैम्पस

विश्वविद्यालयमार्गम्, सागरम्, मो. : 09827232708

सम्मान्याः सुधीपाठकाः !

पाठकविमर्शो नाम नूतनः स्तम्भः

सुविदितमेव संस्कृतसाहित्यजगति सागरिकायाः सुदीर्घकालिकं शैक्षिकयोगदानम्। संस्कृते निरन्तरं प्रकाशयमाना शोधपत्रिका सागरिका सामाजिक-शास्त्रगत-वैविध्यविषयानुस्यूता साहित्यजगति बहुप्रतिष्ठां भजते।

अत्र साहित्यप्रेमिणां संस्कृते गवेषणामूलकानि शोधपत्राणि सामाजिकोपयोगिन आलेखाश्च प्रकाश्यन्ते।

प्रकाशितानामालेखानां शोधपत्राणाञ्च विमर्शाय 'पाठकविमर्श' इति नामक एकः स्तम्भः प्रारब्धः। प्रकाशितवस्तुसन्दर्भे अस्त्यस्मिन् प्रकल्पे पाठकवर्याणां सहृदयानां वा विचारविमर्शाय शोभनावसरः। विचाराणां प्रकाशनमागामिन्यङ्के भविष्यति। तदर्थं नवीना विचाराः समुत्कृष्टशोधपत्राणि चामन्त्र्यन्ते।

(सर्वं सङ्गणक-यन्त्रटङ्कितं सी.डी. सहितं / ईमेल द्वारा च प्रेषणीयम्।)

सम्पादकः

विशेषः

सम्मान्याः ग्राहकवर्याः।

सहर्षं सूच्यन्ते यत् सागरिकाया आजीवनसदस्यताङ्कृते ४५० रुप्यकाणि अतिरिक्त- डाक-व्ययं प्रेषणे उपलब्धाः प्राचीना अङ्काः निःशुल्कं प्रदास्यन्ते।

नवालेखा आमन्त्र्यन्ते

सम्मान्याः सुकवयः पाठकाश्च !

इदानीम् अस्मिन् विश्वे संस्कृतस्य महानभ्युदयः पौनःपुन्येन विवर्द्धतेतराम्। तदर्थं विश्वस्मिन् नवोदीयमानसांस्कृतिकसामग्रीं प्रस्तोतुं सहचरितमस्माभिः। इदानीं पत्रपत्रिकाणां गरीयसी काचित् पङ्क्तिर्दरीदृश्यते संस्कृतजगति, तस्यां स्थितौ संस्कृतशोध-पत्रिका सागरिका अग्रिमपङ्क्तौ तिष्ठति। संस्कृतसाहित्या-नुसन्धानरतानां विद्वत्तल्लजानां साहित्यविदां नव्यालेखपुरस्सरं 'गागरे' इत्यस्मिन् सागरमिव सम्पूर्यमाणेयं राष्ट्रिया शोधपत्रिका नैरन्तर्यं समाजोदयाय शोधान् संवितनोति।

संस्कृतसाहित्ये स्वकीयावदानेन अधुनातनं यावदनया सप्तदशविशेषाङ्काः प्रकाशिताः। संस्कृतशास्त्रीयवैज्ञानिक-दार्शनिक-साहित्य-नाट्यादि-विषय-निगूढां शोधसामग्रीं विदुषां पुरतः परिवेशयन्तीयं कामपि वैश्विकीमधिमान्यताम-भिभजते। आगामिष्वङ्केषु परप्रकर्षसम्भावनां समाश्रित्य अपेक्ष्यते तावत् नवीना आलेखाः शोधनिबन्धार्थिनां पाठकानां विदुषां वा सहर्षं विमर्शः सम्मतिञ्च प्रकाशयिष्यते। अपेक्ष्यन्ते इदानीं समुत्कृष्ट-शोधपत्राणि यान्यस्मान् समितिञ्चोपकुर्युः। सागरिकासमितिः सी.डी. माध्यमेन, ईमेल द्वारा वा आलेखानां प्रेषणाय पाठकान् निवेदयति।

धन्यवादाः

अनुक्रमः

१.	अलिविलासिसंलापस्य उपनिषन्मूलकत्वम्	९
	रमाकान्तपाण्डेयः	
२.	महिमभट्टस्य ध्वनिलक्षणपरिष्कारः - कश्चन विचारः	२१
	एन.के. सुन्दरेश्वरन्	
३.	कलापीय कारकविमर्शः	२९
	चिरञ्जीवी अधिकारी	
४.	जगत्सृष्टिनिरूपणम्	३७
	मिताली देव	
५.	शान्तिपर्वणि राजधर्मः	४१
	सितांशु भूषण पण्डा	
६.	पुराणेषु प्राचीनव्याकरणानुप्रयोगः	५१
	किरण आर्या	
७.	वेदेषु गोर्महिमा	५७
	प्रभातकुमार सिंहः	
८.	एकं सद्विप्रा बहुधा वदन्ति	६३
	पूनम सिंह	
९.	अर्वाचीने संस्कृतसाहित्ये यात्रावृत्तान्तस्यानुशीलनम्	७५
	शीतलचन्द्र शर्मा	
१०.	वेदोक्ताः सामाजिकसद्भावाः	८२
	शशिकुमारसिंहः	
११.	संस्कृतकवीनां शरद्वर्णनम्	८७
	राहुल	

१२. मालविकाग्निमित्रे समाजचित्रणम् १३
बाबूलालमीना
१३. वैदिकवाङ्मयस्य पर्यालोचनम् १०४
अरविन्दकुमारः
१४. कालिदासस्य सर्वस्वमभिज्ञानशाकुन्तलम् १११
शीला पाठक
१५. वक्रोक्तिविवेचनम् ११७
जितेन्द्र तिवारी
१६. रससिद्धान्तस्य तद्व्याख्यानां च समीक्षात्मकम् अध्ययनम् १२३
शिवपूजन चौरसिया